Archive of SID.ir

Culminatin of Law Quarterly
15nd Year, No. 1, Spring 2024
http://dx.doi.org/10.22034/THDAD.2023.1999932.2421

The Role and Position of Arbitration in Dispute Settlements of Foreign Investment in Iran law

Saeed Goodarzi[1], Yousef Darvishi Hoveyda[2*], Ebrahim Delshad Maaref[3]

1. PhD student, Department of Law, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Jurisprudence and Law, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Law, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.

Article Type:
Original Research

Pages: 309-331

Received: 2023 April 16

Revised: 2023 May 02

Accepted: 2023 May 22

Abstract

Arbitration is common in foreign investment dispute resolution, but there is no consensus on using arbitration as regard as foreign investors, because there are foreign elements. Dispute resolution of international issues such as foreign investment is most of the often according to the rules of international documents and arbitration is one them. In Iran law there are some challenges on using arbitration for dispute resolution because of exclusions of 139 principle of Constitutional Act. But in International issues, arbitration is eminent. One of the most important documents is The Washington Convention acted 1965 that regards the arbitration as one of the methods of dispute resolution on foreign investment. As of finance for d it is possible to rethink about foreign investment and arbitration is one of the best ways of dispute resolution that has the least cost and the most rate and high efficiency. So, by an international approach to the issue, we try to remove the defects and make this method of dispute resolution on foreign investment eminent in Iran.

Keywords: Dispute, Foreign Investment, Arbitration, The Washington Convention, Iran Law

This is an open access article under the CC BY licens.

*Corresponding Author: yousefdarvishihoveyda@yahoo.com

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

فصلنامه تعالی حقوق

سال پانزدهم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۳

http://dx.doi.org/10.22034/THDAD.2023.1999932.2421

جایگاه ونقش داوری در حل اختلافات ودعاوی ناشی از سرمایه گذاری خارجی در حقوق ایران

سعید گودرزی[۱]، یوسف درویشی هویدا[۲]*، ابراهیم دلشاد معارف[۳]

۱. دانشجوی دکتری، گروه حقوق، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

۲. استادیار، گروه فقه و حقوق، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. استادیار، گروه حقوق، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

نوع مقاله: علمی پژوهشی

صفحات: ۳۳۱-۳۰۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۲۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۱

چکیده

بی‌گمان، استفاده از داوری به عنوان راهکار حل وفصل اختلافات درزمینه سرمایه‌گذاری خارجی نیز همانند حوزه های دیگر مورد استقبال قرارگرفته است اما درخصوص سرمایه‌گذاران خارجی بدلیل دخالت عامل خارجی وبین المللی بودن آن ،اتفاق نظروجود ندارد و حل اختلاف موضوعات بین‌المللی از جمله سرمایه‌گذاری خارجی نیز خواه از طریق روش‌های دادگاهی باشد وخواه برون دادگاهی، عمدتاً از طریق قواعد پیش‌بینی‌شده دراسناد بین‌المللی صورت می‌گیرد که داوری نیز ازاین امر مستثنا نبوده و ازمهم‌ترین این منابع ، معاهده واشنگتن مصوب ۱۹۶۵ می‌باشد که یکی ازروش‌های حل‌وفصل اختلافات ناشی ازسرمایه‌گذاری خارجی داوری بیان کرده است و در حقوق ایران به بدلیل ضرورت ایجاد منابع جدید برای پیشرفت وتوسعه می توان با نگاهی جدید به سرمایه‌گذاری خارجی نگریست وازطرفی یکی ازمواردی اصلی برای سرمایه‌گذاری خارجی تأمین امنیت درصورت وجود اختلاف واعتماد به مرجع حل‌وفصل اختلافات است که یکی ازبهترین راه حل ها ، پذیرفتن نهاد داوری است که هم مورد توافق طرفین اختلاف باشد و هم هزینه کم و سرعت و کارایی بالا ازویژگی های آن محسوب می‌شود ولذا با بررسی موضوع از جایگاه بین‌المللی و رفع کاستی‌ها سعی در برجسته شدن نقش و جایگاه این نهاد در حل‌وفصل اختلافات داروی خارجی داریم.

واژگان کلیدی: سرمایه‌گذاری خارجی؛ داوری؛ کنوانسیون واشنگتن؛ حقوق ایران؛ اختلاف

تمامی حقوق انتشاراین مقاله، متعلق به نویسنده است.

* نویسنده مسئول: yousefdarvishihoveyda@yahoo.com

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

درآمد

درعرصه بین‌الملل دعاوی به سه دسته تقسیم می‌گردند ۱.دعاوی بین اشخاص ۲.دعاوی بین دولت‌ها ۳.دعاوی بین دولت‌ها و اشخاص خصوصی خارجی . مورد بحث دراین مقاله دسته سوم اختصاص دارد،قبل‌ازتصویب کنوانسیون واشنگتن ،دیوان اتاق بازرگانی بین‌المللی نقش اساسی در حل‌وفصل اختلافات دعاوی ناشی از سرمایه‌گذاری را داشت به‌این‌ترتیب که در نظام داوری اتاق بازرگانی بین‌المللی مهم‌ترین نظام داوری تعدد تجاری بین‌المللی بوده‌است و در این نهاد به عنوان دیوان در مفهوم اصطلاحی کلمه نیست چراکه اعضای دیوان خود در موضوعی دعاوی رسیدگی نمی‌کنند بلکه آن‌ها اعمال قواعد داوری از سوی داوران را تضمین و این داوران تعیین‌شده از سوی دیوان نسبت‌به حل‌وفصل اختلافات می‌پردازند و نسبت‌به صدور رأی اقدام می‌نمایندپس از آن در سال ۱۹۶۵ معاهده بین‌المللی راجع‌به حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری در واشنگتنتن منعقد گردید و از ۱۴ اکتبر ۱۹۶۶ قدرت اجرایی یافت این معاهده فراگیرترین موارد تخصصی راجع‌به حل اختلافات سرمایه‌گذاری خارجی است موعد مذکورکه ابتکارآن با بانک جهانی ترمیم و توسعه بود منتهی به تشکیل مرکزبین‌المللی حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری گردید و مراکزاصلی مقررب‌رخلاف دیوان بین‌المللی دادگستری که نهادی بین‌المللی و بین‌الدولی در لاهه است ایکسید ماهیتی دوگانه دارد چراکه ازیک‌طرف از سوی دولت‌ها به‌وجودآمده است ازطرف دیگراشخاص خصوصی نیزمی‌تواند طرح دعوا نمایند اما با این توسعه وپیشرفت درکشورهای مختلف وهمچنین ایجاد معاهدات ومراکز داوری متعدد درعرضه بین الملل اما هنوزبه لحاظ تفسیرنادرست ومضیق ازبرخی اصول قانون اساسی ومواد قانون عادی ایران ،هم مانع الحاق به کنوانسیون های موثر شده است و هم مانع ارجاع اختلافات سرمایه گذاری خارجی به داوری شده است که دراین مقاله شده است که با تعریف سرمایه‌گذاری خارجی وشناسایی چالش پیش رو تلاش در جهت دررفع این موانع حقوقی شده است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱.مفهوم سرمایه گذاری خارجی

در قوانین تعریف کاملی از سرمایه‌گذاری خارجی در حقوق ایران ارائه نشده است تنها در بند ه ماده ۱ قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی در این خصوص مقرر می‌دارد «سرمایه‌گذاری خارجی به‌کارگیری سرمایه‌گذاری خارجی در یک بنگاه اقتصادی جدید یا موجودپس‌از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری است که در برخی یکی این تعریف کامل به‌نظر نمی‌رسد در برخی متون حقوقی تعاریفی در این مورد ارائه‌شده است که هرچند ناظر به سرمایه‌گذاری خارجی نیست معیاری برای تعریف بدست می‌آورد»

و در ماده ۱ الگوی معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری ایالات‌متحده[1] مقرر می‌دارد «سرمایه‌گذاری عبارت است از هرگونه دارایی متعلق یا تحت‌کنترل مستقیم یا غیرمستقیم سرمایه‌گذارکه با ویژگی یک سرمایه‌گذاری همانند ویژگی اداره سرمایه یا دیگر منابع به‌منظوربدست آوردن سود و منفعت باوجود پیش‌بینی خطراداره می‌شود»ریسکی یک سرمایه‌گذار خواهد داشت شامل بنگاه اقتصادی ،مشارکت‌ها، پیوندهای استقراضی، معاملات ، عناصر سازندگی حقوق مالکیت فکری اسناد و مجوزها و مدارک مورد نیاز براساس قانون کشور سرمایه‌پذیر و دیگر دارایی‌های منقول و غیرمنقول و حقوق مربوطه تأکید بر خطرات در این تعریف هرچند اغراق‌آمیز به‌نظر می‌رسد ولی نشانگر دغدغه‌ای است که قبلاً آن اشاره شد و از اهداف اعمال قواعد حقوقی مناسب در حل‌وفصل اختلافات درعرصه کاهش این خطراست

ماده ۱ الگوی معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری بریتانیا مقرر می‌دارد« سرمایه‌گذاری عبارت است از هرگونه دارایی ویژه به‌گونه‌ای انحصاری شامل: اموال منقول و غیرمنقول و دیگر دارایی‌ها»و ماده ۱۱۳۹ توافق تجارت آزاد آمریکای شمالی[2] و ماده ۱۷ منشور انرژی آمریکا نیز تعاریف مشابهی ارائه نموده انداین تعاریف بیشتر حول

1. US Model BIT
2. North American free Trade agreement

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سرمایه می‌گردند تا سرمایه‌گذاری خارجی؛ اما با توجه به آن‌ها می‌توان سرمایه‌گذاری خارجی را این‌گونه تعریف کردکه سرمایه‌گذاری خارجی عبارت است از این‌که: سرمایه‌گذار هرگونه دارایی متعلق یا تحت کنترل مستقیم یا غیرمستقیم خود را به‌منظور بدست آوردن سود و منفعت و باوجود پیش‌بینی خطر و به‌همراه داشتن بنگاه اقتصادی به مشارکت ،پیوندهای استقراضی درمعاملات زمان دار و.....با هدف اقتصادی معین وارد صحنه‌ای اقتصادی کشور میزبان تاریخچه اختلافات سرمایه‌گذاری خارجی درگذشته عمده‌ترین چالشی که ضرورت قانون‌مند کردن عرصه سیاست‌گذاری در سرمایه‌گذاری خارجی را موجب شد بروز برخی اختلافات میان دولت‌های سرمایه‌پذیر به سرمایه‌گذاران خارجی بود،در اوایل قرن بیستم که هنوز اتکا به نهادهای حقوقی و معاهدات به‌طور کامل نهادینه نشده بود توسل به قدرت نظامی مؤثرترین راه حل محسوب میگردید، برای مثال استفاده از قدرت نظامی برای وصول مطالبات عمومی ناشی از سرمایه‌گذاری خارجی چالشی بودکه به موجب معاهده حمل‌ونقل زمینی برای این‌گونه اعمال فشارها و محدودیت‌هایی مقرر گردید مشکل دیگر در روند دست‌وپا گیر و پرهزینه حمایت دیپلماتیک بودکه در اواسط قرن بیستم متداول بود پس‌از جنگ جهانی اول با تأسیس دیوان دایمی دادگستری بین‌المللی برخی دعاوی سرمایه‌گذاری خارجی در آن رسیدگی شد در این دوره برخی کمیسیون‌ها و رسیدگی‌ها نهادینه شدکه موج آن برای اولین‌باریک شخص می‌توانست علیه دولت بیگانه اقامه دعوا نماید پس‌از جنگ جهانی دوم به دلیل فشار اقتصاد سوسیالیستی در اروپای شرقی، ملی کردن برخی صنایع در اروپای غربی مانند فرانسه و انگلستان استقلال آخرین مستعمرات و ملی کردن برخی صنایع مانند نفت و معادن درکشورهایی مانند ایران، شیلی، جامائیکا و دیگرکشورها اختلافات سرمایه‌گذار خارجی اختلافات ناشی از سرمایه‌گذاری خارجی بروز و ظهور بیشتری یافت. هرچند در این عرصه برخی از تلاش‌ها مانند منشور هاوانا ناکام ماند اما برخی استقبال بیشتری روبه‌رو شدند درسال ۱۹۴۹ اتاق بازرگانی بین‌المللی و قانون بین‌المللی معاهدات

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تجاری را برای سرمایه‌گذاری خارجی تصویب کرد در دهه ۱۹۵۰ برخی کشورها «معاهده دوستی تجاری و حمل‌ونقل دریایی » متضمن مقرراتی برای تنظیم سرمایه‌گذاری خارجی بود[1]تصویب رساندند نیمه دوم قرن بیستم تلاش برای سرمایه‌گذاری خارجی و روش‌های حل‌وفصل اختلافات ناشی از آن با جدیت بیشتری دنبال شد علاوه‌بر تأسیس مرکز بین‌المللی حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری که اختصاصاً به‌منظور حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری شده‌است سازمان تجارت جهانی و معاهده منشور انرژی نیز متضمن مقررات قابل اعمال در عرصه حل فصل اختلافات سرمایه‌گذاری خارجی هستند.

۲- ماهیت اختلاف

برای یافتن قواعد مناسب حل‌وفصل اختلافات در سرمایه‌گذاری خارجی و حتی دیگر اختلافات بررسی چیستی و ماهیت آن ضرورت دارد و بی‌تردید شناخت ماهیت اختلاف منوط به بررسی چگونگی بروز آن و روندی است که اختلاف منتهی می‌شود پیش‌از آن‌که یک اختلاف معنا و مفهوم حقوقی کلمه بروز پیدا کند یک برخورد پدیدار می‌شود و آن عبارت است از موقعیتی که در آن طرف‌ها به مرحله‌ای از نارضایتی از یکدیگر برسند. بنابراین با بروز نارضایتی تعارض و برخورد حاصل می‌شود و با اندکی تسامح می‌توان گفت اختلاف معمولاً به‌هنگام تعارض و برخورد منافع رخ می‌دهد بنابراین اگر نارضایتی از مرحله‌ای خاصی بالاتر رود به اختلاف منتهی می‌شود با این توضیح روشن می‌شود که معنی اختلاف محدودتر از تعارض و برخورد است در سرمایه‌گذاری خارجی عمدتاً سرمایه‌گذار و دولت سرمایه پذیر به‌طور بالقوه با یکدیگر تعارض ظاهری منافع به سر می‌برد چراکه طرف مقابل یکدیگرند و بروز اختلاف فی‌مابین محتمل است البته این تعارض واقعی نیست زیرا سرمایه‌گذاری خارجی درگستره‌ای که درکشور میزبان موجود است فعالیت میکند وکشور میزبان نیازمند سرمایه است که سرمایه‌گذاری خارجی با خود

1. R . Doak Bishop& w .Michael Reisman, james Crawfor;op.cit1.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

می‌آورد بنابراین منافع دو طرف به یکدیگر پیوند می‌یابد به‌هرحال در هرگونه توافق و قراردادی که بین طرفین منعقد می‌گردد مخصوصاً در هر بستر قوانین معارض بر وجود داشته باشد به‌صورت بالقوه یک اختلاف وجود دارد و نتیجه درنتیجه یک اختلاف زمانی محقق می‌گردد که یکی از طرفین از طرف دیگر به‌علت عدم دسترسی به منافع و یا برخورداری از شرایط مناسب و عدم برخورداری از پیش‌بینی‌های مندرج در قرارداد ناراضی باشد .

۳-حل وفصل اختلافات

حل‌وفصل اختلافات حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری بین دولت‌ها و سرمایه‌گذاران ریشه و سابقه‌ای تاریخی در قواعد حقوق بین‌الملل عرفی دارد این اختلافات به نوعی به دلیل مصادره اموال سرمایه‌گذار خارجی در کشور میزبان و جنگ و شورش در این کشور ایجاد شده‌است به گفته‌ی جان آدامز« هیچ اصلی در حقوق بین‌الملل استوارتر از حمایت از اموال سرمایه‌گذار در مقابل دولت سرمایه پذیر نیست» مطابق با مفهوم سنتی رایج در حقوق بین‌الملل سرمایه‌گذاری خروجی که رفتار و اقدامات دولت میزبان زیان می‌دید به‌منظور جبران خسارت دو انتخاب پیش رو داشت: یک.رجوع به دادگاه‌های دولت میزبان و اقامه‌ی دعوا علیه دولت می‌زنند دو.درصورتی‌که از این طریق جبران خسارت محقق نمی‌شد سرمایه‌گذار خارجی به دولت متبوع خود رجوع کرده و حمایت دیپلماتیک را درخواست می‌کرد دولت متبوع سرمایه‌گذار نیز باتوجه به موضوع وکشور سرمایه پذیر ممکن گزینه‌های مذاکره داوری و حتی توسل به‌زور را به‌منظور جبران خسارت سرمایه‌گذار متبوع خوداستفاده نماید و به‌کلی بر این اساس هر اقدامی که بر مبنای قواعد حقوق بین‌الملل که در مقابل سرمایه‌گذاری خارجی نقض این قواعد محسوب می‌شد به‌عنوان اختلافی بین دولت سرمایه پذیر و دولت متبوع سرمایه‌گذار خارجی تلقی می‌شد و چنانچه سرمایه‌های

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

سرمایه‌گذاران خارجی توسط دولت میزبان مصادره می‌شد دولت متبوع سرمایه‌گذار قادر به پیگیری موضوع برمبنای نقض قواعد حقوق بین‌الملل را داشت.

از دیدگاه سرمایه‌گذاری خارجی شیوه حمایت دیپلماتیک روشی ضعیف و غیر قابل اتکایی به‌منظور جبران خسارت است درکنار ضرورت تابعیت سرمایه‌گذار عدم نتیجه‌گیری در دادگاهی دولت میزبان نیز شرط حمایت دیپلماتیک محسوب می‌شد ازسویی‌دیگر بدلیل مناسبات بین کشورها به‌ندرت کشوری اقدام به پیگیری حقوق اتباع خود در برابر دولتی دیگر می‌کرد و مناسبات سیاسی را بر روابط سرمایه‌گذار خود و دولت میزبان ترجیح می‌داد ازاین‌رو به‌منظور اجتناب از رجوع به دادگاه‌های محلی درکشور میزبان سرمایه‌گذاران در قرارداد سرمایه‌گذاری با کشور میزبان به گنجاندن شرط داوری سوق می‌داد ازاین‌پس تعداد دعاوی در حوزه نفت وگاز بین شرکت‌های نفتی وکشورهای عربی بعد از جنگ جهانی دوم افزایش یافت به‌عنوان نمونه می‌توان به دعوای آرامکو و دولت لیبی به داوری مشهور لیام کو و دعوای بی پی و تاپیکو اشاره کرد گرچه تعداد دعاوی که از این طریق حل‌وفصل شد نسبتا زیاد بود ولی برای مکانیزم داوری تجاری بین‌المللی در حوزه سرمایه‌گذاری چندان راهگشایی نمی‌کرد این موضوع انعقاد کنوانسیون حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری بین دولت‌ها و اتباع دول در سال ۱۹۶۵ واشنگتن به ایجاد مرکدام مرکز بین‌المللی حل‌وفصل ناشی از سرمایه‌گذاری را دنبال داشت به‌دنبال توسعه قواعد حقوق بین‌الملل و نیز حمایت بیشتر سرمایه‌گذاران در صحنه بین‌المللی امروز بیش‌از ۱۹۰۰ معاهده دو و چند جانبه سرمایه‌گذاری مانند نفت و معاهده منشور انرژی با پیش‌بینی مکانیزم اقامه دعوای مستقیم علیه دولت سرمایه پذیر بدلیل نقض مقررات مربوط به سرمایه‌گذاری در محاکم داوری بین‌المللی تحولی در حقوق سرمایه‌گذاری خارجی و حمایت از آن ایجاد کردند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۳.جایگاه داوری در حل و فصل اختلافات ناشی از سرمایه‌گذاری خارجی در ایران

تحت معاهدات دویا چند جانبه در معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری ایران با دیگر دولت‌ها که بالغ بر بیش‌از ۵۰ معاهده می باشد، باوجود تنوع موجود در مقررات حل‌وفصل اختلاف سیر کلی سیستم حل‌وفصل اختلافات مشابه است در معاهدات مزبور و نیز معاهده چندجانبه سرمایه‌گذاری کل سیستم حل‌وفصل اختلافات بر مبنای طرف‌های اختلاف به دو دسته تقسیم می‌شود الف: اختلاف میان یک طرف متعاهد و سرمایه‌گذار طرف متعاهد دیگر ب: اختلاف میان طرف‌های متعاهد متعهد

۱ـ۳- اختلاف میان یک طرف متعاهد و سرمایه‌گذار طرف متعاهد دیگر

مطابق با معاهدات سرمایه‌گذاری دولتی با دولت‌ها اختلاف به یک طرف متعاهد و سرمایه‌گذار طرف متعاهد دیگر چنانچه به روش دوستانه و با مذاکره حل‌وفصل نشود از دو مرجع دادگاه‌های صالحه دولت میزبان دوباره پیگیری می‌شود درهرصورت به‌کارگیری این شیوه و به‌صورت موازی امکان‌پذیر نمی باشد و چنانچه اختلاف در دادگاه در حال رسیدگی باشد ارجاع آن به داوری صرفاً با توافق طرفین صورت خواهد گرفت و درصورتی‌که منتهی به صدور حکم قطعی شود قابل ارجاع به داوری نخواهد بود هر اختلافی که به داوری ارجاع شود نیز صلاحیت دادگاه‌های داخل مستثنی شد بااین‌وجود این امر مانع آن نخواهد بود که محکوم‌له حکم داوری برای اجرای آن به دادگاه حقوقی مراجعه کند برخی از معاهدات مزبور به‌عنوان مثال معاهدات سرمایه‌گذاری دولت ایران با دولت‌های قبرس؛ کویت؛ سوئد ؛اندونزی ؛مالزی؛ ونزوئلا؛ اتریش؛ اسپانیا و فرانسه می‌توان اشاره کرد از حیث مراجع داوری که سرمایه‌گذار قادر است اختلافات خود را به آن ارجاع دهد دارای تنوع نسبتاً زیادی است به‌نحوی‌که سرمایه‌گذار می‌تواند اختلافات حاصل شده را در دیوان اتاق بازرگانی استکهلم ؛دیوان اتاق بازرگانی بین‌المللی پاریس

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

ومرکز بین‌المللی حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذاری مشروط بر این‌که دو طرف متعاهد به کنوانسیون یادشده پیوسته باشند یا دیوان داوری ویژه که طبق قواعد داوری کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد تشکیل شده‌است ارجاع کند دیوان داوری آیین رسیدگی و محل داوری را تعیین می‌کند در برخی دیگر از معاهدات مانند موافقت‌نامه‌های سرمایه‌گذاری دولت ایران و چین آفریقای جنوبی و سوئیس چنین تنوعی وجود ندارد و درصورتی‌که طرف متعاهد سرمایه‌پذیر و سرمایه‌گذار نتواند ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ اختلاف به دیگری از طریق مذاکره و به شیوه‌ای دوستانه به توافق برسند هر یک از آن‌ها می‌تواند اختلاف را در دادگاه‌های صالح طرف متعاهد سرمایه‌پذیر مطرح و با یک هیئت داوری سه نفره تشریفات رسیدگی در این‌گونه است که طرف متعاهد سرمایه‌پذیر یا سرمایه‌گذار هرکدام که بخواهند اختلافی را به داوری ارجاع می‌کنند باید ضمن ارسال اخطاریه کتبی برای طرف دیگر، داور منتخب خود را معرفی کند و طرف دیگرنیز باید ظرف مدت شصت روز از تاریخ دریافت اطلاعیه یادشده نسبت به معرفی داور اقدام نماید وداوران منتخب باید ظرف مدت شصت روز از تاریخ آخرین انتخاب، سرداور را تعیین کند چنانچه هر یک از طرفین، در ظرف مدت مقرر نتوانند داور تعیین‌کنندو داور منتخب ظرف مدت یادشده در مورد انتخاب سرداور به توافق نرسند هر یک از طرف او می‌تواند از دبیرکل دیوان دائمی داوری بخواهد که داور ممتنع یا سرداور را تعیین کند. درهرصورت سرداور باید از اتباع کشوری انتخاب شد که طرف متعاهد روابط سیاسی در دیوان داوری آیین دادرسی ویژه خود و نیز محل داوری را مشخص می‌کند تصمیم‌های دیوان داوری باید با اکثریت آرا اتخاذ شد این رای قطعی و برای دو طرف اختلاف لازم‌الاجرا خواهد بود طرف‌های متعاهد متعهد به اجرای آن خواهد بود.

۲ـ۳- اختلافات میان طرف‌های متعاهد

دراغلب معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری دولت ایران با دیگر دولت‌ها حل‌وفصل

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اختلافات میان طرف‌های متعاهد تقریباً دارای سیستم یک‌سو نیست به موجب این معاهدات فرآیند حل‌وفصل اختلافات بین دولت‌ها دردو مرحله و به شیوه‌ای دوستانه یا دیپلماتیک و دوباره دنبال می‌شد چنانچه طرف ظرف مدت مشخصی از تاریخ شروع مذاکرات دوستانه دیپلماتیک طرفین به توافقی در خصوص حل‌وفصل اختلافات نائل نشوند هر یک می‌توانند موضوع را با رعایت تشریفات مقرر در موافقت‌نامه به داوری سه نفره یا دیوان دوباره درصورتی‌که هر یک از طرفین اختلاف از انتخاب داور اختصاصی خود امتناع کند و یا دو داور منتخب سرداور را انتخاب نکنند رئیس دیوان بین‌المللی دادگستری با رعایت تشریفات مقرر و به‌عنوان مقام ناصب داوری‌های اختصاصی یا سرداور را انتخاب کند شرط با جرح و تعدیل‌هایی اندک تقریباً درکلیه معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری دولت ایران به دوراز ادعای دیگر مانند معاهدات دوجانبه سرمایه‌گذاری دولت ایران با دولت‌های سوئد ؛اتریش ؛فرانسه؛ ایتالیا؛آلمان؛ اسپانیا؛ کویت؛ ارمنستان ؛آذربایجان؛ ترکیه؛ افغانستان و فنلاند و نیز موافقت‌نامه‌ای چندجانبه دولت های عضو که مقرر شده‌است « کلیه اختلافات ناشی از اجراو تفسیر موافقت‌نامه‌ها و مرتبط با آن ابتدا از طریق مشاوره و بطور دوستانه حل‌وفصل خواهد شد در صورت عدم توافق ظرف شش ماه از تاریخ شروع مذاکرات، هر یک از طرف‌های متعاهد می‌تواند ضمن ارسال اطلاعیه‌ای برای طرف متعاهد دیگر موضوع را به یک هیئت داوری سه نفره مرکب از دو داور منتخب طرف‌های متعاهدو یک سرداور ارجاع کند در صورت ارجاع امر به داوری هر یک از طرف‌های متعاهد نیز ظرف مدت شصت روز از تاریخ دریافت اطلاعیه نسبت‌به معرفی داور اقدام می‌کند و داوران منتخب طرف‌های متعاهد ظرف مدت شصت روز از تاریخ آخرین انتخاب سرداور را تعیین خواهد کرد چنانچه هر یک از طرف‌های متعاهد ظرف مدت مقرر داور خود را تعیین نکند و داوران منتخب ظرف مدت یادشده در مورد انتخاب سرداور به توافق نرسند هر یک از طرف‌های متعاهد می‌تواند از رئیس دیوان بین‌المللی دادگستری بخواهد داور ممتنع یا سرداور را تعیین کند سرداور باید در هر صورت

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تابعیت کشوری را دارا باشد که تابعیت یکسان با طرف‌های متعاهد در بعد سیاسی ندارد در مواردی که سرداور باید توسط رئیس دیوان بین‌المللی دادگستری تعیین شود چنانچه رئیس دیوان بین‌المللی دادگستری از انجام‌وظیفه معذور یا تبعه کشور متعاهد داشته باشد، انتصاب توسط معاون رئیس انجام خواهد شد چنانچه معاون رئیس نیز از انجام وظیفه یادشده معذور بوده یا یکی از تبعه‌های طرف‌های متعاهد باشد این توسط عضو ارشد دیوان که تابعیت هیچ‌یک از طرف‌های متعاهد را نداشته باشند انتخاب خواهد شد هیئت داوری با توجه به دیگر مواردی که طرف متعاهد توافق کردند آیین و محل داوری را تعیین می نماید و تصمیم‌ها برای طرفین متعاهد لازم‌الاتباع است هر طرف متعاهد هزینه داوران خود به نمایندگی خود در جریان رسیدگی را خواهد پذیرفت دیگر هزینه‌ها ازجمله هزینه مربوط به سرداوربا طرف متعاهد به‌صورت مساوی پرداخت خواهد شد.

۳-۳- داوری در معاهده منشور انرژی

به دلیل مقررات منحصربه‌فرد معاهده منشورانرژی درزمینه حل‌وفصل اختلافات ناشی از سرمایه‌گذاری یک‌سو و عضویت ناظر دولت ایران در این معاهده از سوی دیگر، در ادامه با بیان یک مقدمه به‌طور موردی به بررسی سازوکار حل‌وفصل اختلافات ناشی از سرمایه‌گذاری در این مورد پرداخته خواهد شد در دنیای صنعتی امروز نیازکشورها چه توسعه‌یافته و چه در مسیر توسعه به منابع انرژی امری اجتناب‌ناپذیر است کشورهای صنعتی نیاز خود به محصولات انرژی را به نوعی ازکشورهای درحال توسعه تامین می کنند؛ به‌عنوان نمونه کشور ایران با در اختیار داشتن ذخایر عظیم نفت و گاز طبیعی در منطقه قرارگرفته که بیش‌از پنج درصد از منابع انرژی در جهان را دارد بسیاری ازکشورهای توسعه‌یافته منابع مورد نیاز خود را ازکشورهای با اقتصاد درحال بزرگ همچون ایران تأمین می‌کند به‌منظور تأمین انرژی کشورهای صنعتی از یک‌سو و بهره برداری بهینه از منابع انرژی از سوی دیگر ،سرمایه‌گذاری گسترده کشورهای توسعه‌یافته در بخش انرژی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

امری اجتناب‌ناپذیر است وگاهی بدون وجود چارچوب حقوقی به‌منظور تنظیم روابط این دول در نیزمیسر انرژی میسر نمی‌شود به‌همین منظور معاهده انرژی[1] در زمینه ی ارتقاء همکاری بین‌المللی در بخش انرژی است پس‌از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق و با نابودی سیستم سوسیالیستی دراروپای شرقی و مرکزی به پیشنهاد نخست‌وزیر هلند اقداماتی به‌منظور تسهیل تجارت وگسترش همکاری در بخش انرژی اروپای غربی و شوروی سابق و اروپای شرقی و مرکزی انجام شد معاهده منشور نیز در پی همکاری بلندمدت و مشارکت کشورهای عضو در موارد زیر است:

ایجاد بازارهای باز انرژی و تأمین و تنوع منابع انرژی به تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری و تجارت خارجی در بخش انرژی پی (کمک به کشورهای درحال توسعه در بهبود راهبردهای خود در بخش انرژی و ایجاد یک چارچوب قانونی در این بخش ونیز بهبود و مدرنیزه کردن صنایع مربوط در بخش انرژی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی به‌منظور ارتقای تولید محصولات انرژی به‌صورت چربی در رژیم حقوقی حل‌وفصل اختلافات در معاهدات منشور انرژی بر حسب موضوع کلان موجود در بخش انرژی شامل سرمایه‌گذاری ترانزیت و تجارت متغیر است به‌نحوی که در هر مورد با توجه به ماهیت موضوع سیستم منحصربه‌فردی برای حل‌وفصل اختلافات پیش‌بینی‌شده است ایران با داشتن منابع عظیم هیدروکربن نقش کلیدی در تأمین انرژی کشورهای توسعه‌یافته و نیز اقتصادهای نوظهور مانند هند و چین وکره جنوبی بازی می‌کند بعد این‌که دولت ایران در سال ۸۱ عنوان عضو ناظر حضور دارد ولی تصمیم‌گیری در راستای الحاق قطعی به آن افزون بر تجزیه‌وتحلیل موانع موجود و مفاد معاهده مستلزم تبیین وضعیت کنونی کشور در بخش انرژی به‌ویژه جایگاه ایران به‌عنوان یک کشور سرمایه‌پذیر در این موضوع است بدین منظور ضروری است که آثار الحاق به معاهده از ابعاد گوناگون اقتصاد سیاسی حقوق زیست‌محیطی بررسی شود بی تردید حل‌وفصل اختلافات از طریق داوری بر مبنای

1. Energy charter treaty

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

توافق طرفین در قرارداد گنجانده می‌شود این رضایت معمولاً در قرارداد تحت عنوان شرط داوری مورد توافق قرار می‌گیرد درغیر این صورت براساس توافق‌های بعدی اعضای اختلافات حاصل‌شده را به داوری ارجاع دهند ؛به‌خصوص سرمایه‌گذاری خارجی ممکن است چارچوب حقوقی سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذار و چنین موافقت‌نامه داوری منع کند و یا دولت سرمایه‌پذیر به‌زودی به نفع داوری رضایت ندهد ومکانیزم حل‌وفصل اختلافات مطابق ماده ۲۶ معاهده بین دولت میزبان بر مبنای مفهوم داوری مستقیم شکل گیرد که به موجب این ماده سرمایه‌گذاری خارجی بدون نیاز به مکانیزم حمایت دیپلماتیک و دخالت دولت متبوع خود با رجوع به محاکم دولت سرمایه‌پذیر قدرت مسلم دولت میزبان را در محاکم داوری طرف دعوا قرار دهد بنابراین یکی از معاهداتی که در آن به‌عنوان داوری یک مکانیزم حل‌وفصل اختلافات و دعاوی مورد پذیرش واقع شده‌است و ایران به‌عنوان عضو ناظر در سال ۱۳۸۱ در آن پذیرفته‌شده است منشور انرژی است[۱].

۴- چالش های ارجاع داوری در حقوق ایران

قواعد حل اختلاف سرمایه‌گذاری در حقوق داخلی و قوانین اعم از عادی و اساسی مهم‌ترین منبع و پایگاه قواعد حل اختلاف سرمایه‌گذاری در حقوق داخلی ایران هستند معاهدات به‌ویژه معاهدات متقابل تشویق سرمایه‌گذاری خارجی از این قبیل است که بدلیل تصویب مجلس در مقوله قوانین می‌گذرد قواعد حل اختلاف سرمایه‌گذاری خارجی در قانون اساسی اختلافات مالی ارکان و اجزای دولت با سایرین ضامن منافع عمومی مربوط می‌شود اگر حل‌وفصل اختلافات در این زمینه از طریق مراجع قضایی داخلی صورت نگیرد و قرار بر سازش و صلح دعاوی و ارجاع امر به داوری باشد این روند باید با نظارت ویژه جریان یابد چراکه در این فروض به‌جای حاکمیت قانون و اجرای مفاد قرارداد اعمال روش‌های مبتنی بر انصاف و کدخدامنشی به صلاح‌دید شخصی افراد

۱. حقوق سرمایه‌گذاری خارجی، دکتر علی حاتمی اسماعیل کریمیان۱۴۰۰، انتشارات تیسا

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

دخیل داوری و صلح و سازش به میان می‌آید و سرنوشت اموال عمومی و دولتی بدست اوضاع‌واحوال روال حاکم بر جریان و حل اختلاف سپرده می‌شود قانون‌گذار اساسی و عادی با وضع ضوابطی سعی در قانع کردن این روند داشته است در قانون آیین دادرسی مدنی در ماده ۴۵۷ حکم مشابه آن‌چه در اصل ۱۳۹ آمده‌است دارد که مختص داوری است بموجب این ماده ارجاع دعاوی راجع‌به اموال عمومی و دولتی به داوری پس‌از تصویب هیئت وزیران به اطلاع مجلس شورای اسلامی صورت می‌گرفت در مواردی که طرف دعوا خارجی و یا موضوع دعوا از موضوعاتی است که قانون آن را مهم تشخیص داده تصویب مجلس شورای اسلامی ضروری است تبصره ماده ی ۴۵۸ فوق به اجرای اصل مذکور تأکید می نماید به‌موجب این تبصره قراردادهای داوری که قبل‌از اجرای این قانون تنظیم شده‌است با رعایت اصل۱۳۹قانون اساسی تابع مقررات زمان تنظیم می‌باشد؛ به‌نظر می‌رسد عدم اشاره به صلح دعاوی اموال عمومی و دولتی در این مواد و اکتفا به داوری این‌گونه توجیه می‌شود که قانون‌گذار در مقام بیان حکم داوری بوده‌است ازاین‌رو به صلح دعاوی اشاره نشده است افزون‌بر این سکوت اثری بر حکم مندرج در اصل ۱۳۹پیرامون صلح دعاوی اموال دولتی و عمومی ندارد زیرا سکوت قانون نمی‌تواند احتمال نسخ قانون اساسی را به‌دنبال داشته باشدواز سوی دیگر؛ برخی احتمال نسخ اصل اصل ۱۳۹ به‌موجب قانون داوری تجاری بین‌المللی مطرح لیکن به دلیل خاص بودن حکم قانون سابق به حکم قانون لاحق این احتمال را رد کرده‌اند در رد این احتمال افزون بر محتوا آن و نص قانون اساسی بنا به تصریح بند ۲ ماده ۳۶ قانون داوری تجاری باید مقید به ضرورت رعایت تشریفات قوانین سابق شد همچنین به موجب ماده ۲۰ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و اتخاذ تصمیم در خصوص گذشت شخص حقیقی و حقوقی از هر یک از تصمیم‌ها در امر واگذاری سهام موضوع ماده ۹به بعد قانون برنامه سوم توسعه در صلاحیت هیئت داوری مرکب از هفت نفر می‌باشد رأی هیئت داوری قابل اعتراض در دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به اصل

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

دعوا را دارد، می‌باشد صرف‌نظر از این‌که قوانین برنامه توسعه اصولاً برای مدت آن برنامه یعنی پنج ساله می باشد در این مدل رعایت تشریفات مورد رسیدگی پیش‌بینی نشده است در اجرای اصل ۱۳۹ در تمام موارد مذکور از جمله صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع به داوری که طرف دعوا خارجی باشد دولت موظف است متن تفصیلی آن را تقدیم مجلس نماید تا به‌صورت یک شوری مورد رسیدگی قرار دهد بدین ترتیب که پس‌ازگزارش کمیسیون مربوطه با صحبت دو مخالف ودو موافق کلیات و جزئیات ،هرکدام به مدت پانزده دقیقه برای تصویب گزارش اقدام می نمایند این در حالی است برخی از صاحب‌نظران حقوق اساسی معتقدند که لازمه طرح در مجلس ،تصویب هیئت وزیران است واین تصویب را مربوط به هماهنگی مجلس با دولت دانستند لذا وزارت‌خانه‌ها و دستگاه دولتی ممکن است رأساً طرف دعوا باشند باید موافقت هیئت وزیران کسب نمایند بنابراین باید دخالت مجلس در شأن نظارتی وکنترل دخالت دولت از حیث اداری و اجرایی قلمداد نمود.

۴-۱- حکم فروض گوناگون اختلاف دولت و دیگران

با توجه به اصل ۱۳۹ در صورت بروز اختلاف راجع به اموال عمومی در دولت پنج فرض گوناگون قابل‌تصور است ضمن بیان آن‌ها محل اشکال به‌ویژه برای اختلافات ناشی از طرح بزرگ خارجی بررسی می‌شود .

فرض اول: طرف اختلاف خواه دولت ایرانی‌ها طرف مقابل اعم از این‌که طرف خارجی باشد و موضوع را نزد مراجع قضایی مطرح می‌کنند در این فرض بدون این‌که نیازی به تصویب هیئت وزیران و اطلاع و تصویب موضوع حکم قطعی دادگاه ایران هرچه باشد.بنا به‌نظر نمایندگی این فرض نیز اجازه و تصویب مجلس ضروری است این نظر نه‌تنها با فلسفه اصل ۱۳۹ در تعارض است بلکه با مصالح و مقتضیات تجارت جهانی امروز موافق نیست.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

در فرض دوم :صلح دعاوی در موارد غیر مهم راجع‌به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع به داوری با یک طرف ایرانی مطرح باشدکه د ر این فرض به‌صراحت ااصل۱۳۹و ماده ۴۵۷آیین دادرسی مدنی عنوان نموده وبه درستی افزون بر تصویب هیئت وزیران تنها باید به اطلاع مجلس برسد.

فرض سوم :صلح دعاوی در موارد مهم راجع‌به اموال عمومی و دولتی با ارجاع آن به داوری با یک طرف ایرانی مطرح می‌باشد وی وزیر به‌صراحت اصل ۱۳۹ قانون اساسی و ماده ۴۵۷ ایین دادرس مدنی افزون بر تصویب هیئت وزیران باید به تصویب مجلس نیز برسد.

فرض چهارم :اگر صلح دعاوی و ارجاع آن به داوری راجع‌به اموال متعلق به بخش خصوصی مطرح باشدکه به هر دلیل توسط مؤسسات و نهادهای عمومی و دولتی اداره می‌شود یعنی این فرض مشمول حکم مندرج در اصل ۱۳۹ نمی‌باشد زیرا حکم اصل اختصاص به اموال عمومی و دولتی دارد و اموال خصوصی ولو این‌که اموال مدیر یا ناظر دولتی داشته باشند.

فرض پنجم: صلح دعاوی راجع‌به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری و یک طرف خارجی مطرح باشدکه در این فرض به‌صراحت اصل ۱۳۹ قانون اساسی و ماده ۴۵۷ قانون ایین دادرسی مدنی افزون بر تصویب میدان باید به تصویب مجلس برسد .

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

برآمد

با توجه به این‌که سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان یکی از منابع تأمین سرمایه و یکی از فاکتورهای پیشرفت هرکشوری در دنیای کنونی محسوب می‌شود با توجه به اینکه اصل ۱۳۹ قانون اساسی و قوانین عادی موجوددرایران تضمین امنیت و حصول اطمینان می‌باشد را با مشکل مواجه می‌کند و دارای عوارض و تبعات نامناسب است لذا برای برون رفت از این چالش روش‌هایی را می توان استناد نمود که توجیه کننده اصل ۱۳۹قانون اساسی باشدو بستر را برای الحاق ایران به معاهدات بین‌المللی مانند کنوانسیون واشنگتن ۱۹۶۵ فراهم وسپس زمینه‌های مناسب برای جذب سرمایه را برای سرمایه گذاری خارج بیش‌از پیش فراهم آورد که در نیل به این هدف می توان به روش های ذیل تمسک جست:

۱.استناد به نظر دکترین حقوقی: بدین معناکه یکی ازراه‌های برون رفت از چالش موجود در ارجاع اختلافات و دعاوی ناشی از سرمایه‌گذاری خارجی تفسیر مضیق از اصل ۱۳۹ قانون اساسی است در این تفسیر به توضیح الفاظ مورد اشاره توجه می شود و با این وصف که حکم مندرج در اصل ۱۳۹ استثنایی است آن را در مفهوم محدود کرد به‌عبارتی لفظ صلح و ارجاع مذکور در این اصل را قرینه بر این دانست که حکمی است تنها در مواردی است که اختلاف رخ داده است و نزد مرجع قضایی نیز مطرح‌شده است بنابراین شامل مرحله قبل‌از اختلاف و در زمان انعقاد قرارداد سرمایه‌گذاری خارجی نمی‌باشد بنابراین در چنین مواردی قائل به چنین تفسیری باشیم ضرورتی به ارجاع به اصل ۱۳۹ قانون اساسی نمی‌باشد.

۲.تفکیک دعوا: به این معناکه باید پذیرفت اختلاف زمانی محقق می‌شود که یک طرف دربرابر درخواست دیگری پاسخ منفی می‌دهد دعوایی که ممکن است با وجود اختلاف هیچ‌یک از طرفین دعوایی را در مرجعی مطرح نکرده باشند تعریفی که در حقوق ما از دعوا ارائه‌شده است عبارت است از تنازع یا منازعه اختلافی است که به‌منظور رسیدگی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

و صدور حکم یا قطع و فصل به دادگاهی که صالح رسیدگی دارد ارجاع شود؛بنابراین پس از مراجعه به مراجع صالح جهت قضاوت گزاردن اختلاف است درحالی‌که پیش از این مراجع اختلاف موجود بوده‌است با این توضیح نسبت منطقی میان اختلاف و دعوا عموم خصوص مطلق است یعنی هر دعوایی دربردارنده اختلافات است لیکن برخی اختلافات منتهی به دعوا میگرددو برخی دیگر منتهی به دعوا نمی‌شود .صرف‌نظر از پذیرش یا رد این برداشت نمی‌توان گفت این نظر هم چالش‌های مورد اشاره را برطرف می‌کنند زیرا از یک سو تکلیف پیش‌بینی ارجاع دعاوی همچنان در ابهام می‌ماند ازسویی‌دیگر دعاوی قضایی موجود همچنان مشمول تشریفات تأسیس اصل۱۳۹ خواهند بود اما می‌تواند در برخی از موارد راهگشا باشد و از قاعده‌ی شمول از اصل ۱۳۹ خارج نماید.

۳.تصویب قوانین و موافقت‌های دوجانبه حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی: یکی از راه‌های برون رفت از این چالش‌ها تصویب نمودن و موافقت‌نامه‌های دوجانبه می‌باشد به این معناکه هر چند به موجب اصل ۱۳۹ قانون اساسی رجوع به داوری در دعاوی اموال دولتی و عمومی ضرورتاً منوط به تصویب مجلس است لیکن با توجه به این‌که طبق قانون اساسی می بایست موافقت نامه دوجانبه سرمایه گذاری میان دولت ایران و دولت‌ها صراحتاً ارجاع اختلاف به داور پیش‌بینی نشده و این پیش‌بینی تصویب مجلس شورای اسلامی است لذا الزام مندرج در اصل ؛ با تصویب قانون موافقت‌نامه‌های دوجانبه محقق است و برای ارجاع دعاوی فیما بین طرفین ایرانی وخارجی به داوری تصویب مجلس شورای اسلامی مصداق تحصیل حاصل بوده‌است و ضرورتی ندارد در تأیید این پاسخ نیز به این‌که در موارد شمول اصل ست اصلاح قرارداد شورای نگهبان به‌نظر تفسیری مبنی بر ارجاع به داوری از طرف دولت بدون کسب مجوز مجدداقاون اساسی مغایرت ندارد هرچند این نظر در خصوص قوانین موافقت‌نامه‌های دوجانبه سرمایه‌گذاری الزامی نیست لیکن بنا به وحدت ملاک آن‌ها به این‌که در ضرورت تصویب مجلس به مجددا می بایست تایید شورای نگهبان برسد واگر قوانین مغایر قانون اساسی

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

می‌دانست درنتیجه تأیید آن‌ها به‌منزله تأیید عدم ضرورت تصویب مجلس برای ارجاع دعاوی به داوری استی‌توان به نظریه شورای نگهبان مورخ ۱۸. ۴ ۶۵ که مورد مشابهی ارائه‌شده نیز استناد جست .

بنابراین با استفاده از این راهکارها می توان تعارض ظاهری و مانع موجود در ارجاع موضوع اختلافات ودعاوی ناشی از سرمایه‌گذاری خارجی درایران را رفع نمود وبه تضمین امنیت وسرعت رسیدگی به اختلافات با رعایت اصل بی طرفی در سرمایه‌گذاری خارجی مساعدت نمود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

منابع

فارسی

اخلاقی،بهروز وامام، فرهاد«***اصول قراردادهای تجاری بین المللی***»موسسه مطالعات وپژوهشهای حقوقی،تهران۱۳۷۹

اشرف زاده،حمیدرضا،طارم سری، مسعود،***مجموعه آشنایی با تعاریف واصطلاحات بازرگانی-اقتصادی***، موسسه مطالعات وپژوهش های بازرگانی۱۳۷۰

اکهرست مایکل،***حقوق بین الملل نوین***، ترجمه دکتر بهمن آقایی ،انتشارات دفترخدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران؛چاپ ۱۳۷۶

الماسی، نجادعلی،***حقوق بین الملل خصوصی***،تهران؛نشر میزان،چاپ اول ۱۳۸۳

الماسی، نجادعلی،«***تعارض قوانین***»مرکز دانشگاهی ،تهران؛چاپ اول۱۳۶۸

اعتمادی،فرهاد،«***دادگاه داوری در دعاوی ایران وآمریکا***»انتشارات گنج دانش،چاپ اول۱۳۸۴

امام،فرهاد،***حقوق سرمایه گذاری خارجی ایران***،نشریلدا،تهران،چاپ اول ۱۳۷۳

امامی،سیدحسن،«***حقوق مدنی***»ج۶؛انتشارات اسلامیه چاپ هشتم،دی ماه۱۳۶۷

بازگیر، یدالله،***قواعدفقهی وحقوقی درآرا دیوان عالی کشور***،انتشارات دانش نگار،۱۳۸۱

براتی دارانی،علی اکبر،***نظام صلاحیت ایکسید***،موسسه مطالعات وپژوهشهای حقوقی شهردانش ۱۳۹۴

تفرشی،محمدعیسی،***تضمین سرمایه گذاری خارجی درایران***،موسسه مطالعات وپژوهش های بازرگانی۱۳۸۱

جعفری لنگرودی،محمدجعفر،***حقوق اموال***،انتشارات گنج دانش،چاپ اول

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

۱۳۶۸

جنیدی،لعیا،«***قانون حکم در داوری هایی تجاری بین المللی***»نشردادگتر چاپ اول۱۳۷۸

سلجوقی،محمود،***حقوق بین الملل خصوصی***،ج۲،نشردادگستر،چاپ اول۱۳۷۷

شمس،عبدالله،***آیین ادرسی مدنی***،ج۲،انتشارات دراک،چاپ پنجم۱۳۸۲

شیروی،عبدالحسین،***حقوق تجارت بین الملل***،سازمان مطالعه وتدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها،۱۳۹۱

علیدوستی،ناصر،***حقوق سرمایه گذاری خارجی***،انتشارات خرسندی،چاپ اول،۱۴۰۰

علیدوستی، ناصرترجمه«معاهده مرکز حل وفصل اختلافات سرمایه گذاری خارجی»،***دوماهنامه بررسی بازرگانی***،ش۲۱،ناشر موسسه مطالعات وپژوهشهای بازرگانی،۱۳۸۵

مصلحی،علی حسین وصادقی،محسن،«نگاهی به شیوه های جایگزین حل وفصل اختلافات»،***مجله نامه مفید***،سال دهم۱۳۸۳.

انگلیسی

Avanessian Adia B.1993,***Iran-United clams Tribunal in Action,*** Kluwer Academia Publisher Grope London.

Broches .A. ***Arbitration under the ICSID Convention*** ,ICSID Publication1991.

Chia,jui Cheng,***Basic Document on International Trade Low*** ,2ed ,Kluwer Law 1992.

Cottam Richard ,***Iran and United States, a Cold War Case Study*** ,Iran-U.S.C.T.R.Vol.5.1984.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Dloume.GR “ICSID Arbitration and the Court”77American ***International journal of law***.1983.

Hurch Moshe***, the Arbitration Mechanism of the ICSID,***Netherlands19936.

Micheal W Buhler and Jonathan Eades,Jones Day, ***Investment Disputes :The Question for in-house Counsel***.2005,

Sornarajah.M.***The International law on Foreign Investment. The Hague*** ,Kluwer law International.2000,

Archive of SID.ir